

BIULETYN MUZEUM W GRUDZIĄDZU

Rok II Nr 1(8)

Grudziądz

styczeń 1961r.

Muzeum w Grudziądzu (przy Bramie Wodnej) jest otwarte we wtorki, środy i piątki w godz.: 10—18, w czwartki i soboty: 10—15, w niedziele i święta: 14—18. W poniedziałki i dni poświęczone muzeum jest zamknięte. We wtorki wstęp bezpłatny. W pozostałe dni opłata wynosi: 1 zł, ulgowa 0,50 zł oraz 0,25 zł dla osób w grupach powyżej 10, które w uzasadnionych wypadkach, po uprzednim uzgodnieniu z muzeum, mogą być oprowadzone w zaproponowanym przez siebie czasie.

Dział Naukowo-Oświatowy zaprasza na imprezy upowszechniające naukę, sztukę, i literaturę, połączone z projekcjami filmów oświatowych. Pogadanki dla młodzieży odbywają się bezpłatnie w sali kinowej Domu Kultury Dzieci i Młodzieży przy ul. Obr. Stalingradu 102.

Pozostałe działy: Archeologii i Historii, Historii Kultury i Etnografii oraz Dział Sztuki służą zainteresowanym informacją naukową i poradnictwem w zakresie samokształcenia.

INFORMACJA O WYSTAWACH

PRADZIEJE ZIEMI CHEŁMIŃSKIEJ — wystawa archeologiczna obrazująca rozwój osadnictwa naszego regionu od najdawniejszych czasów do powstania Państwa Polskiego. Do najciekawszych eksponatów należą: zrekonstruowany kamienny grób skrzynkowy kultury pomorskiej, urny tworzowe kultury pomorskiej ze szczątkami kostnymi spalonych zmarłych, zespół cennych zabytków pochodzących z odkrytego w Rządzu cmentarzyska z okresu rzymskiego, doskonale zachowane dębowe radło z Wieiórek, stare żarna nieckowate i obrotowe.

DZIEJE GRUDZIĄDZA I REGIONU — zmagazynowana wystawa historyczna obejmująca również rozwój sztuki i rzemiosła.

KULTURA LUDOWA ZIEMI GRUDZIĄDZKIEJ — zmagazynowana wystawa etnograficzna przedstawiająca kulturę materialną, sztukę ludową i pamiątkarstwo naszego regionu, uzupełniona wystawką kaszubskiej sztuki ludowej.

ŚWIAT STAROŻYTNY — wystawa obrazująca życie starożytnych Egipcjan, Greków i Rzymian ze szczególnym uwzględnieniem wytworów kultury materialnej i sztuki.

STANISŁAW STAZIC JAKO GEOLOG I JEGO EPOKA — wystawa urządzona przez Muzeum Ziemi w Warszawie, przedstawiająca dorobek naukowy Stazica, nauk przyrodniczych i hutnictwa polskiego na tle nauk w Europie w XVIII i XIX w.

MALARSTWO ROSYJSKIE OD XVIII DO POCZĄTKÓW XX WIEKU — wielka wystawa zorganizowana przy współudziale Zarządu Głównego

TPP-R i Muzeum Narodowego w Warszawie. Obejmuje ona przeszło pięćdziesiąt obrazów, które dają ogólny przegląd rozwoju malarstwa rosyjskiego od XVIII w. do Rewolucji Październikowej. Ekspozowane dzieła charakteryzują twórczość wybitnych malarzy zarówno znanych np. Riepina, Wiereszczagina, jak i mniej popularnych, a równie wartościowych: Bak-szejewa, Dwornikowa i innych.

STANISŁAW WYSPIAŃSKI — objazdowa wystawa Stowarzyszenia Historyków Sztuki, zorganizowana z okazji minionej w 1957 r. 50 rocznicy śmierci wybitnego artysty. Zaznajamia ona z twórczością St. Wyspiańskiego — jednego z pionierów polskiej sztuki nowoczesnej. Wystawa ekspozowana jest w gmachu Komitetu Miejskiego PZPR przy ul. Małomłyńskiej 1.

VII OKRĘGOWA WYSTAWA FOTOGRAFIKI — wystawa bydgoskiej delegatury Związku Polskich Artystów Fotografików, przedstawiająca dorobek artystyczny: A. Czarneckiego, O. Gałdyńskiego, J. Gardzielewskiej, Z. i J. Kiepuszewskich, P. Wiszniewskiego i H. Zawadzkiego. Zebrane fotografie bardzo sugestywnie przedstawiają swoistą dla tego gatunku twórczości artystycznej, liryczną interpretację codziennej rzeczywistości.

MALARSTWO ROSYJSKIE OD XVIII DO POCZĄTKÓW XX WIEKU

Wielka wystawa ekspozowana w salach parteru Muzeum w Grudziądzu reprezentuje główne kierunki i tendencje malarstwa rosyjskiego od XVIII wieku do Rewolucji Październikowej. Wybrane dzieła trafnie oddają charakterystyczne cechy twórczości wybitnych malarzy rosyjskich tego okresu.

Przełom wieków XVII i XVIII jest szczególnie znamienity w sztuce rosyjskiej. Do roku około 1700 malarstwo rosyjskie, czyli ruskie, miało charakter głównie religijny, typowy dla dotychczasowego malarstwa ikonograficznego. Pojawiające się w końcu XVI w. i charakterystyczne dla wieku XVII portrety, tzw. „parsuny”, pozostają jeszcze pod dominującym wpływem sztuki religijnej i zachowują sporo cech właściwych malarstwu ikon. Mają więc umowną — właściwą ikonom — kompozycję, jaskrawą wymowność kolorytu, układu linearnego i sylwetki.

Sztukę rosyjską XVIII w. cechuje — w odróżnieniu od poprzednich lat — silnie zaznaczający się charakter świecki. Wiąże się to z zasadniczymi przemianami społeczno-politycznymi i kulturalnymi Rosji w dobie Piotra I. Dążenia do

ukształtowania rodzimej, rosyjskiej kultury i sztuki sprzyjały rozwojowi malarstwa rodzajowego, historycznego, pejzażowego i portretu. Sztuka rosyjska tego czasu staje się jako zwierciadłem życia narodu, jego rozwoju, walk i sukcesów.

Wiek XIX w malarstwie rosyjskim reprezentują dzieła wyrosłe z gruntu romantyzmu i związane z ich twórców z ruchem wolnościowym tego czasu. Dla II połowy XIX w. najbardziej charakterystycznym znamieniem malarstwa jest realizm, który u różnych artystów przybiera rozmaitą formę w zakresie tematyki. Dominującą staje się tematyka życia codziennego, głównie rosyjskiej wsi. Równie ważnym nurtem jest malarstwo historyczne i pejzażowe, obok stale rozwijającego się portretu.

Ostatnie lata przynoszą nowe tendencje w malarstwie rosyjskim i radzieckim. Na początku XX w., jako przeciwwaga kierunku realistycznego, powstaje ugrupowanie zwolenników kierunków formalistycznych, odbiegających daleko od realizmu. Malarstwo tego czasu wyraża wszystkie sprzeczności epoki, jej ogromne zdobycze, zmagania i dążenia.

Wystawę grudziądzką otwiera „Portret kobiety”, nieznanego autora, reprezentujący malarstwo rosyjskie I połowy XVIII w. Obraz, surowy w wyrazie i oszczędny w użyciu środków artystycznych, jest jakby przejściem od „parsun” XVII wieku do pełnych prawdy i głębokiego wycucia indywidualności portretów wieku XVIII.

Czołowymi portrecistami w II połowie wieku XVIII są: **F. Rokotow** i **D. G. Lewicki**. Przedstawiony na wystawie „Portret Darii Dmitriew-Mamonowej” F. Rokotowa, błyskotliwy i finezyjny w ujęciu, doskonale oddaje główne osiągnięcie malarzy rosyjskich tego czasu: całkowite pokonanie umownego charakteru sztuki minionej epoki na rzecz realistycznego traktowania modelu.

Przełom wieków XVIII i XIX reprezentuje na wystawie **A. Argunow**, który w „Portrecie nieznanego mężczyzny” daje przykład coraz bardziej ugruntowującego się w sztuce realizmu. Te same cechy charakteryzują dzieła **W. Tropinina**, **O. Kiprieńskiego**, **W. Borowikowskiego**. Wybitną indywidualnością tego okresu jest **K. Briułow**, znany szczególnie jako malarz scen mitologicznych, wielkich kompozycji figuralnych i portretów. Twórczość Briułowa reprezentuje na wystawie „Portret baronowej Rheintal z córką”.

Na uwagę zasługuje też wystawiony obraz **P. Puszkariewa** „Wnętrze sali pałacowej”, który ilustruje w sposób beznamiętny i obiektywny odcinek życia danej epoki.

Znakomitym malarzem rodzajowym I połowy XIX wieku jest **P. Fieotow**. Twórczość jego wiąże się ściśle z ruchem demokratycznym lat czterdziestych. Obok wielu scen rodzajowych jest on też autorem obrazów satyrycznych, wyszydających ówczesne stosunki społeczne i wady ludzkie. Oddaje również tragizm jednostki w walce z losem. Przykładem jego twórczości jest eksponowana na wystawie „Wdowa”, o interesującej kolorystyce,

doskonałym rozwiązaniu kompozycji i ujęciu szczegółów nawiązującym do dawnych malarzy holenderskich.

Główną domeną utrwalającego się w sztuce rosyjskiej II połowy XIX wieku realizmu krytycznego jest malarstwo rodzajowe, reprezentujące najbardziej postępowe myśli i dążenia. Zrodzona w latach sześćdziesiątych idea demokratyzacji sztuki znajduje swój wyraz w realizowanych we wszystkich większych miastach Rosji tzw. Wystaw Rucho-myh (Pieriedwiżnyje wystawki). Założycielem i duchowym przywódcą pieriedwiżników był **I. Kramskoj**. Najstarszych realistów i pieriedwiżników reprezentują na wystawie grudziądzkiej: **W. Makowski** („Rozmowa”, „W brzoźowym lesie”, „Portret S. Korowina”), **M. Niewriew** („Sprzeczka Zacharego Łopunowa z carem Wasylim Szujskim na Kremlu”), **L. Solomatkin** („Skrzypek”), **M. Swierczkow** („Trójka w zaprzęgu podczas zamieci”), **M. Kuzniecowa** („Na przechadzce”, „Portret młodej dziewczyny”), **K. Gun** („Przejażdżka w Neuilly”).

Z kierunkiem pieriedwiżników wiąże się twórczość **W. Wiereszczagina**, którą na wystawie reprezentują: „Arab”, „Targ wschodni”, „Studium głowy chłopca”. Malarz ten był wybitnym batalistą, oddającym na płótnach swe doświadczenia wojenne; sam wiele podróżował i brał udział w licznych bitwach. Odtwarzał również zwyczaje i kulturę ludów wschodnich. Charakterystyczna dokładność w przedstawianiu strojów i wnętrza kojarzy się u niego z dekoracyjną gamą kolorystyczną.

Najznakomitszym malarzem rosyjskim przełomu wieków XIX i XX jest **I. Riepin**. Różnorodny talent Riepina osiąga szczytowy rozkwit w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych ubiegłego wieku. Malarz należy do grona czynnych pieriedwiżników. W jego wielostronnej twórczości mamy dużo kompozycji rodzajowych, historycznych i mnóstwo portretów. Po długim życiu

poświęconym nieustannej pracy twórczej pozostawił on bogaty dorobek artystyczny, który odbija życie i jego bohaterów II połowy XIX wieku w Rosji. Szczególne zasługi położył Riepin w dziedzinie portretu, a to dzięki ostrej i wnikliwej charakterystyce modelu oraz niezwyklej sile życiowej. Na wystawie charakteryzuje twórczość portretową Riepina „Portret Włodzimierza Czertkowa”.

Nauczycielem i przewodnikiem pejzażystów był **I. Szyszkin**, autor wystawionego „Pejzażu leśnego”. Na równi z Szyszkinem do twórców narodowego malarstwa pejzażowego można zaliczyć **I. Ajwazowskiego** którego obrazy, przy wybitnych cechach realizmu, owiane są duchem romantycznym, np. wystawione: „Pasterze ze stadem owiec”, „Pejzaż z Krymu”, „Morze”.

Zaprezentowany na wystawie „Pejzaż ze stogiem siana” **I. Lewitana** obrazuje twórczość jednego z największych pejzażystów rosyjskich II połowy XIX w. W pełnych lirycznego nastroju obrazach znalazł on bardzo poetyckie wcielenie dla piękna krajobrazu rodzimego. Sztuka jego ma wielkie walory kolorystyczne, posługuje się — pod wpływem zachodnich impresjonistów — jaśniejszym kolorytem i bardziej swobodnym sposobem malowania. Poza Lewitanem z kręgu pejzażystów są pokazani na wystawie: **A. Bogolubow** („Wzburzone morze”), **G. Ładyżeński** („Morze”), **W. Bak-szejew** („Nad Nową”), **W. Baturin** („Staw”), **I. Brodzki** („Praczk”), **T. Dwornikow** („Zagroda wiejska”, „Willa w parku zimą”), **S. Kolesnikow** („Nocą na wsi”, „Cerkiew o zmroku”), **K. Korowin** („Pejzaż syberyjski”), **K. Kryżycki** („Krajobraz”), **A. Makowski** („Żniwa”), **M. Niestierow** („Zakonnica”, „Widok Krymu”), **P. Pietrowiczew** („Pejzaż wiosenny”), **M. Siergiejew** („Aleja w ogrodzie”), **L. Turżański** („Pejzaż zimowy”), **A. Wasniecowa** („Las syberyjski”).

Twórczość niektórych z przedsta-

wionych malarzy związana jest ściśle z realistycznym kierunkiem pieriedwiżników, u innych natomiast widać cechy znamienne dla nowej epoki i jej wielkich przemian. W wielu obrazach widzimy powiązanie scen rodzajowych z pejzażem. Większość z wymienionych autorów zapisała się chlubnie w dziejach malarstwa radzieckiego.

Na szczególną uwagę na przełomie wieków XIX i XX zasługuje malarstwo **W. Sierowa**, artyście o szerokiej skali możliwości twórczych: wspaniałego portrecisty, mistrza krajobrazu, obrazu historycznego i ilustracji. Umiejętnie łączy on pierwiastki realistycznego malarstwa portretowego z malarskim ujęciem impresjonistów, z ich jasną, czystą paletą i bezpośredniością w traktowaniu człowieka. Portrety Sierowa, z których udośćniono na wystawie „Portret nieznannej kobiety”, „Bretonkę” i „Studium portretowe młodej dziewczyny”, nacechowane są nieprzeciętną szczerością, dosadnością, ostrym wycuciem socjalno-typowego podłoża. Skupiając całą uwagę na twarzy portretowanego, Sierow mistrzowsko maluje tło i otoczenie w celu pogłębienia charakterystyki człowieka. Jego osiągnięcia twórcze stawiają go w szeregu najwybitniejszych malarzy epoki.

Malarstwo rosyjskie w końcu XIX i na początku XX w. obfituje w wielkie indywidualności i osiągnięcia artystyczne. Odbija ono wszystkie konflikty i złożone zjawiska epoki. Obok kontynuacji kierunku realistycznego powstają ugrupowania zwolenników sztuki zachodnio-europejskiej, bogatej w kierunki formalistyczne (np. grupa „Mir Iskustwa”). Twórczość tego rodzaju reprezentuje na wystawie obraz **A. Benois'a** „Park w Wersalu”.

Sztuka radziecka — nie zaprezentowana na wystawie, bo obejmująca już nowy okres historii kultury tego kraju — rozwija tradycje realistycznych nurtów sztuki rosyjskiej, głównie postępowe treści pieriedwiżników.

(bos)

GALERIA WSPÓLCZESNEGO MALARSTWA POMORSKIEGO

Każdy dzień od opublikowania apelu Dyrekcji Muzeum w Grudziądzu i Redakcji „Spojrzeń” Gazety Pomorskiej w Bydgoszczy do artystów-malarzy województwa bydgoskiego przynosi dalsze dowody słuszności wysuniętej inicjatywy. Wśród pierwszych pomorskich malarzy, którzy gorąco poparli nasz apel, przekazując dary i depozyty, znaleźli się m. in. Ob. Ob.: Witold Wasik (Bydgoszcz), Kazimierz Z. Rafiński (Bydgoszcz), Jerzy Feldman (Grudziądz), Danuta Stelmacher-Kubica (Grudziądz), Marian Czyżewski (Chełmno), Jan Cichy (Bydgoszcz), Helena Frydrych, Władysław Frydrych (Bydgoszcz), Irena Kuźdowicz (Bydgoszcz), Miłosz Matwijewicz (Bydgoszcz), Zdzisław Nowak (Bydgoszcz), Jerzy Puciata (Bydgoszcz), Jan Szkaradek (Bydgoszcz), Marian Turwid (Bydgoszcz), Władysław Zacholski (Bydgoszcz), prof. Stanisław Borysowski (Toruń), prof. Tymon Niesiołowski (Toruń), Mieczysław Wiśniewski (Toruń), Stefan Wojciechowski (Toruń), Bolesław Zacharek (Toruń), Antoni Grabarz (Bydgoszcz). Także przeprowadzone rozmowy z innymi artystami-malarzami wykazują, że podana wyżej lista na pewno zostanie poszerzona.

Na odrębne podkreślenie zasługuje fakt przejęcia przez dziekana prof. Stanisława Borysowskiego obowiązków stałego konsultanta GWMP. Prof. Borysowski już w miesiącu grudniu ubr. przeprowadził kilkanaście indywidualnych konsultacji w toruńskim i bydgoskim środowisku plastycznym, a w miesiącach styczniu i lutym br. zapowiedział odbycie podobnych rozmów z wszystkimi artystami województwa bydgoskiego.

Równocześnie możemy poinformować, że także komisja zakupów GWMP rozpoczęła swoją działalność w miesiącu grudniu 1960 r. Skromne środki budżetowe grudziądzkiego Muzeum, dzięki poparciu przez tutejsze władze miejskie, pozwoliły dokonać zakupu łącznej ilości 9 obrazów, w tym. u prof. Stanisława Borysowskiego, prof. Tymona Niesiołowskiego, Stefana Wojciechowskiego, Mieczysława Wiśniewskiego, Bolesława Zacharka, Ireny Kuźdowicz, Antoniego Grabarza i Zdzisława Nowaka.

Organizatorzy mogą także zanotować inne przychylne „wieści” jak m. in. poparcie naszej inicjatywy przez Zarząd Okręgu i sekcję malarstwa ZPAP w Bydgoszczy oraz przez Plenum Zarządu Oddziału ZPAP w Toruniu. Ponadto władze wojewódzkie przyobiecały udzielić w roku 1961 wydatnej pomocy finansowej na rzecz dokonania dalszych zakupów dla GWMP, przekazując jednocześnie ogólną ilość: 54 dzieła sztuki, które zakupiono w 1960 r. Poza tym Towarzystwo Przyjaciół Sztuki w Bydgoszczy postanowiło przekazać na rzecz GWMP 17 depozytów z własnych zbiorów.

Prace organizacyjne nad powstaniem Galerii Współczesnego Malarstwa Pomorskiego są dość daleko zaawansowane. Celem określenia zakresu, charakteru i rozmiarów Galerii powołany został ostatnio Komitet Organizacyjny, w skład którego weszli: prof. Stanisław Borysowski (Stały Konsultant GWMP, dziekan ASP w Gdańsku i profesor UMK w Toruniu), mgr Zdzisław Ciara (Główny Konserwator Zabytków Prezydium WRN w Bydgoszczy), mgr Dariusz Czaplicki (Kierownik działu kulturalnego Redakcji „Gazety Pomorskiej” w Bydgoszczy), mgr Zbigniew Czernski (Dyrektor Muzeum w Grudziądzu), dypl. art. mal. Władysław Frydrych (przedstawiciel sekcji malarstwa Zarządu Okręgu ZPAP w Bydgoszczy), dypl. art. graf Zygmunt Kotlarczyk (przedstawiciel Zarządu Oddziału ZPAP w Toruniu), dypl. art. mal. Józef Kozłowski (Przewodniczący Zarządu Oddziału ZPAP w Toruniu), Edmund Szafranski (Kierownik Wy-

działu Kultury MRN w Grudziądzu), **Jan Wojciechowski** (Z-ca Kierownika Wydziału Propagandy d/s Kultury KW PZPR w Bydgoszczy), **Edward Wysocki** (Sekretarz Propagandy KM PZPR w Grudziądzu), doc. dr **Jerzy Zanoziński** (Kurator Galerii Malarstwa Współczesnego Muzeum Narodowego w Warszawie).

(cezet)

NOWE DARY DLA MUZEUM W GRUDZIĄDZU

W czwartym kwartale 1960 r. Muzeum w Grudziądzu otrzymało — niezależnie od poważnych darów w postaci obrazów do tworzącej się GWMP — około 100 eksponatów.

Zabytek dotyczący okresu okupacji hitlerowskiej został dostarczony przez Oddział Redakcji IKP w Grudziądzu. Są to kajdany roboty kowalskiej, wykonane z grubej blachy żelaznej, szerokości 5,5 cm. Tworzą one jedną nieruchomą całość długości 39 cm. Posiadają dwa niewielkie otwory zamykane na klucz w formie sruby. Eksponat ten pochodzi z powiatu rypińskiego — miejsca znanego z bestialstwa gestapowców wobec uczestników ruchu wyzwolenczego w czasie ostatniej wojny.

Wpłynęła też duża liczba monet srebrnych i miedzianych. Włodzimierz Zubowski z Grudziądza przekazał do Muzeum aż 73 różne monety z XVI—XX w., pochodzące ze zbiorów Zygmunta Zubowskiego. Poza tym monety dostarczyli: Roman Olszewski — srebrną mo-

netę Zygmunta Starego, Kazimierz Lewandowski — trojaka łobzenieckiego. Elżbieta Bliniewska — trzy monety, w tym jeden grosz polski z roku 1794. Stanisław Dulski — pięciopięciotówkę polską z 1938 r.

Powiększył się także zbiór medali. Ofiarodawcami ich są: Prezydium MRN Wydział Kultury — medal pamiątkowy za zasługi dla rozwoju miasta w latach 1945—1960 oraz uczniowie z klasy V Szkoły Podstawowej nr 8 — medal pamiątkowy za oswobodzenie Warszawy w 1945 r. i medal Bractwa Kurkowego w Grudziądzu.

Wpłynęło również kilka eksponatów przyrodniczych, m.in. kości zwierzęcia liczące kilka tysięcy lat oraz okaz gluszcza, dostarczony przez Ludwika Kamińskiego.

Wszystkim Ofiarodawcom Muzeum w Grudziądzu składa tą drogą najserdeczniejsze podziękowania.

(J. Bł.)

NOWINKI MUZEALNE

ZE ŚWIATA

DOM RODZINNY WILHELMA PIECKA W GUBINIE — MUZEUM. Dla uczczenia pamięci zmarłego w ub. r. przywódcy niemieckiej klasy robotniczej, prezydenta NRD — Wilhelma Piecka, odbudowany został w Gubinie dom, w którym Pieck spędził dziecięce i młodzieńcze lata swego życia. W domu tym znajduje pomieszczenie muzeum regionalne ziemi gubińskiej.

WYSTAWA CHOPINOWSKA W PARYŻU. W galerii biblioteki Wielkiej Opery w Paryżu nastąpiło uroczyste otwarcie wystawy dokumentów chopinowskich, zorganizowanej przez Towarzystwo im. Fryderyka Chopina w Warszawie z udziałem

francuskiej biblioteki narodowej i towarzystwa „Les Amis de Frederic Chopin”.

80 — LECIE ALEKSANDRA BŁOKA. Radziecki świat literacki i czytelnicy obchodzą ostatnio 80 rocznicę urodzin wybitnego poety — Aleksandra Błoka. Z tej okazji w Muzeum Literackim Domu Puszkina Akademii Nauk ZSRR otwarto „Pokój Błoka”, gromadzący sprzęt z jego pisarskiego gabinetu. W Państwowym Muzeum Literackim odbył się wieczór wspomnień o wielkim poecie, autorze „Dwunastu”.

4000 LAT ARCHITEKTURY MEKSYKAŃSKIEJ. W salach rezydencyjnych Teatru

Narodowego w Warszawie eksponowana jest wystawa obrazująca 4000 lat architektury meksykańskiej, zorganizowana przez meksykańską Państwową Szkołę Architektów i Stowarzyszenie Architektów Polskich. Obrazuje ona budownictwo meksykańskie od czasów archaicznych — kultura Majów — poprzez wiek XVI — podbój Meksyku — aż po dzień dzisiejszy.

POLSKA EKSPEDYCJA ARCHEOLOGICZNA W SUDANIE. W bieżącym sezonie zimowym wyruszyła do Faras w Sudanie polska ekspedycja archeologiczna. W Faras, niedaleko granicy egipskiej, znajdują się ruiny dwóch świątyń egipskich z XVIII i XIX dynastii, nekropolia, starożytne instalacje do płukania złota, forteca arabska i inne zabytki z okresu merockiego i rzymskiego. Zgodnie z koncesją połowę znalezionych

zabytków otrzyma Muzeum Narodowe w Warszawie.

MUZEUM DAROW DLA ZSRR NA KREMLU. Na Kremlu zostanie utworzone muzeum darów dla Związku Radzieckiego. Będzie ono przedłużeniem ekspozycji zbrojowni, najstarszego rosyjskiego muzeum na Kremlu. Nowe muzeum mieścić się będzie w 7 salach, a udostępnione zostanie społeczeństwu 1 maja br.

WYSTAWA FILATELISTYCZNA W NOWYM JORKU. W ramach obchodów dla uczczenia setnej rocznicy urodzin I. Paderewskiego Polskie Towarzystwo Filatelistyczne zorganizowało w Domu Polskim w Nowym Jorku wystawę filatelistyczną. Patronat nad wystawą objęła Fundacja Paderewskiego. Otwarcia ekspozycji dokonał założyciel i prezes Fundacji — Edward Witkowski — współpracownik i przyjaciel I. Paderewskiego.

Z KRAJU

PAMIĄTKI ZWIĄZANE Z KONSPIRACYJNĄ PRACĄ LENINA. Po blisko 50 latach eksponowane są na wystawie w Warszawie dwie kaszty zecerskie z czcionkami rosyjskimi, przy pomocy których w latach 1912—1913 pod kierunkiem Wł. Iljicza Lenina drukowane były w Krakowie tajne ulotki i odezwy. Wystawa prezentująca cenne pamiątki, związane z konspiracyjną pracą Lenina w naszym kraju, otwarta została w Pałacu Kultury i Nauki w związku z uroczystościami 90-lecia działalności Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Poligraficznego.

XVI ROCZNICA WYZWOLENIA WARSZAWY. Z okazji XVI-lecia wyzwolenia stolicy przewiduje się urządzenie wielkiej wystawy pod nazwą „Trzy wieki książki o Warszawie” w Klubie Międzynarodowej Książki i Prasy przy Nowym Świecie. Na wystawie będzie można zobaczyć ponad 1000 tytułów książek. Natomiast Wydział Architektury, Nadzoru Budowlanego i Geodezji urzędzi w halach Ratusza przy pl. Dzierżyńskiego stałą wystawę urbanistyczno-architektoniczną, poświęconą rozwojowi naszej stolicy.

ANGIELSKA KSIĄŻKA NAUKOWA

NA WYSTAWIE W WARSZAWIE. Staraniem Ośrodka Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN i Państwowego Wydawnictwa Naukowego otwarta została w siedzibie Ośrodka w Warszawie wystawa angielskich książek wydanych przez Oxford University Press — jedno z największych wydawnictw Wielkiej Brytanii. Ekspozycja obejmuje ponad 500 tytułów.

WYSTAWA OBRAZÓW NA SZKLE W MUZEUM TATRZAŃSKIM. CBWA oraz Muzeum Tatrzańskie zorganizowały w Zakopanem wystawę malarstwa na szkle, na której zgromadzono 154 prace. Jest to pierwsza próba w naszym kraju zestawienia zabytkowego malarstwa na szkle z obrazami wykonanymi podobną techniką przez artystów ludowych XX w. oraz pracami plastyków, artystów amatorów i nawet zespołów młodzieżowych. Wystawa w Zakopanem cieszy się dużym zainteresowaniem — zjeżdżają się na nią plastycy z całego kraju.

TKANINY W GALERII SZTUKI. W Galerii Sztuki w Warszawie została otwarta wystawa tkanin, która gromadzi ponad 20 dywanów i 30 projektów tkanin znanych artystów z Polski i zagranicy,

m. in. z Francji, Włoch, Szwajcarii i Austrii.

WYSTAWA PLASTYKÓW -- AMATORÓW. Ponad 500 obrazów i rzeźb zgromadzono na wojewódzkiej wystawie plastyków -- amatorów, która otwarta została w katowickim domu związków zawodowych. Poprzedziły ją środowiskowe wystawy i przeglądy w domach kultury i świetlicach, na których zaprezentowano prawie 2,5 tysiąca prac. Jest to po 13 latach druga wystawa tego typu na Śląsku, obrazująca wszechstronne zainteresowa-

nia plastyczne w środowisku robotniczym **POLSCY ARCHEOLOGOWIE POWRÓCILI Z BUŁGARII.** Do kraju powróciła z Bułgarii polska ekspedycja archeologiczna, która pod kierownictwem prof. dra K. Majewskiego prowadziła razem z archeologami bułgarskimi prace wykopaliskowe koło miejscowości Świsztowa, gdzie nad brzegiem Dunaju znajdowało się niegdyś rzymskie miasto Novae. Była to pierwsza tego rodzaju wyprawa naszych archeologów śródziemnomorskich na teren Bułgarii.

Z POMORZA

STULECIE URODZIN JANA KASPROWICZA. W związku z uroczystościami setnej rocznicy urodzin poety kujawskiego -- Jana Kasprowicza -- nastąpiło otwarcie wystawy rękopisów i pierwodruków wybitnego autora w Teatrze Miejskim w Inowrocławiu.

WYSTAWA GRAFIKI STANISŁAWA WOJEWÓDZKIEGO. W uruchomionej niedawno części sal parteru Muzeum im. L. Wyczółkowskiego w Bydgoszczy otwarto wystawę grafiki Stanisława Wojewódzkiego. Ekspozycja -- obok prac samego autora -- wprowadza równocześnie w warsztat różnych technik graficznych ilustrując je na wybranych przykładach, co znacznie podnosi jej wartość oświatową.

TWÓRCZOŚĆ ARTYSTYCZNA ZDZIŚŁAWA NOWAKA. W małym salonie Towarzystwa Przyjaciół Sztuki w Bydgoszczy uruchomiono ekspozycję prac plastyka bydgoskiego -- Zdzisława Nowaka.

WYSTAWA PRAC GRUPY OLSZTYŃSKIEJ. Centralne Biuro Wystaw Artystycznych i Związek Polskich Artystów Plastyków zorganizowali w salonie wystaw CBWA w Pomorskim Domu Sztuki

w Bydgoszczy wystawę dorobku artystycznego plastyków olsztyńskich. W ramach współpracy ekspozycję prac plastyków bydgoskich urządzono w salonach wystawowych zamku olsztyńskiego.

MALARSTWO I RYSUNKI BARBARY JONSCHER. W salonie wystawowym CBWA w Toruniu czynna jest wystawa malarstwa i rysunków znanej i ciekawej współczesnej artystki -- Barbary Jonscher.

WYSTAWA PLASTYCZNA BOLESŁAWA ZACHARKA. W sali zebraniowej Pomorskich Zakładów Wytwórczych Aparatury Niskiego Napięcia w Toruniu została otwarta wystawa prac członka oddziału toruńskiego Związku Polskich Artystów Plastyków -- Bolesława Zacharka. Składają się na nią obrazy olejne, akwarele, tusze i rysunki.

WYSTAWA STUDENCKIEJ GRUPY PLASTYCZNEJ 3/39 Zgodnie z tradycyjnym już urządzaniem wystaw prac toruńskich plastyków w miejscowych zakładach pracy znana w kraju studencka grupa plastyczna 3/39 zorganizowała ekspozycję swoich płócien w Toruńskich Zakładach Urządzeń Młyńskich.

(bos)

Wydawca: Muzeum w Grudziądzu, ulica Wodna 3/5, tel. 31--39.
Redaguje Kolegium. Nakład 500 egzemplarzy.

GrZGraf. 62 - 9.1.61 - Az-32/13 - 500